Towards Modern Slavic Studies

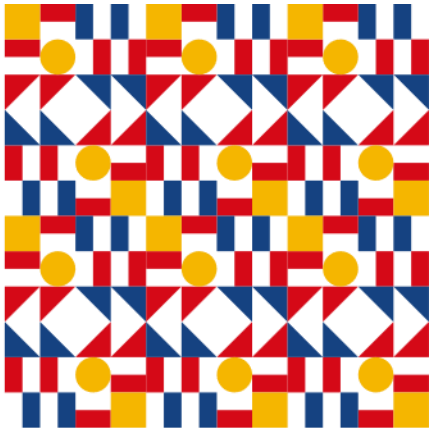

Dariusz Tkaczewski

KULTURA JĘZYKA I STYLISTYKA

Towards Modern Slavic Studies – 2020-1-PL01-KA203-081976, 2020 Erasmus+ Strategic Partnerships for higher education

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE

UNIVERSITY OF OSTRAVA

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

Towards Modern Slavic Studies – 2020-1-PL01-KA203-081976, 2020 Erasmus+ Strategic Partnerships for higher education

Publikacja sfinansowana z funduszy Komisji Europejskiej w ramach programu Erasmus+

Publikacja została zrealizowana przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko jej autorów i Komisja Europejska oraz Narodowa Agencja Programu Erasmus+ nie ponoszą odpowiedzialności za jej zawartość merytoryczną.

PUBLIKACJA BEZPŁATNA

[D. Tkaczewski], licencja: CC BY-NC-ND 4.0 (link do: https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.pl)

Katowice 2022

Konwersatorium lub warsztaty, 5 spotkań x 180 minut (4x45 min.)

Model pracy: zajęcia stacjonarne, hybrydowe lub zdalne via MS Teams

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

SPIS TREŚCI

Spotkanie 1. KULTURA JĘZYKA A NORMA JĘZYKOWA 4

Spotkanie 2. TENDENCJE ROZWOJOWE NORMY JĘZYKOWEJ 6

Spotkanie 3. STYLISTYKA I JEJ ŚRODKI 8

Spotkanie 4. STYL I STYLIZACJA JĘZYKOWA 10

Spotkanie 5. ROZWARSTWIENIE STYLISTYCZNE 13

Informacje 16

Literatura 17

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE

UNIVERSITY OF OSTRAVA

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

SPOTKANIE 1. KULTURA JĘZYKA A NORMA JĘZYKOWA		Czas (min.)
Podstawowe pytania i cele edukacyjne	Przewodnim celem zajęć jest zapoznanie studentów z podstawowymi (najważniejszymi) pojęciami i terminami dot. kultury języka i normy językowej oraz uporządkowanie dotychczasowej, rozproszonej wiedzy.	180 min.
Wprowadzenie	Po przywitaniu studentów wykładowca nawiąże do wiedzy studentów dot. pojęć: kultura, język, norma i uzus, co będzie wstępem do dalszej dyskusji i sformułowania roboczych definicji tych pojęć.	20 min.
Główna aktywność	1. Po wprowadzającej prezentacji multimedialnej wykładowcy i podziale na grupy, studenci sporządzą listę (w j. polskim i czeskim) najważniejszych pojęć i terminów oraz spróbują je zdefiniować w najprostszy sposób, a to w szczególności: kultura języka i norma językowa i uzus. 2. W kolejnej prezentacji (udostępnionej z wyprzedzeniem czasowym studentom) wykładowca omówi istotę i mechanizm przeobrażeń normy językowej, zachęcając studentów do komentowania wygłoszonych treści oraz własnych wniosków i uwag czy przykładów. 3. Bazując na wcześniejszej wiedzy studentów, wykładowca zdefiniuje i omówi typy innowacji językowych, moderując i prowokując studentów do dyskusji na temat mechanizmów powstawania błędów językowych. Na bazie studenckich propozycji i wniosków powstanie wykaz takich błędów, uporządkowany następnie i ujednolicony przez wykładowcę. Następnie studenci będą rozpoznawać i nazywać przedstawione błędy, podając własne przykłady takich niedoskonałości/odstępstw od normy. W dalszej kolejności studenci w grupach spreparują polskie i czeskie błędy językowe, które omawiać będą studenci z kolejnych grup. 4. W ostatniej prezentacji opartej o wypowiedzi studentów wykładowca przedstawi rodzaje kryteriów poprawności językowej, tj.: a) kryterium sensowności, b) kryterium harmonijności stylistycznej, c) kryterium ekonomiczności środków językowych, d) kryterium wyrazistego zróżnicowania środków językowych, oraz ocenę ich przydatności funkcjonalnej, a następnie w aktywny sposób studenci skomentują zaprezentowane treści.	30 min. 30 min. 50 min. 30 min.

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

Zakończenie zajęć	Ostatnia podsumowująca infografika wykładowcy będzie zawierać konkluzje — wszystkie znane lub nowe pojęcia, które studenci powinni znać i ew. skrótowo omówić w przyszłości. Wydruk tej listy zostanie dostarczony studentom wraz z zadaniem domowym.	20 min.
Następne kroki	Studenci w ramach zadania domowego otrzymają wydruk z kilkoma przykładowymi innowacjami i błędami językowymi, które powinni rozpoznać i potrafić omówić. Drugim zadaniem będzie odpowiedź na pytanie: Co jest nowe (wyrazy, zdania, frazy) w Twoim języku, czego jeszcze 3 lub 5 lat temu nie używałeś?	
Potrzebne materiały	Materiały i sprzęt do zajęć: 1) 4-częściowa prezentacja wykładowcy + mikroprezentacja podsumowująca (infografika), 2) wydruk (konkluzje z zajęć: pojęcia, terminy i krótkie definicje), bibliografia, 3) wydruk z zadaniem domowym, 4) dostęp do szybkiego Internetu, 5) rzutnik multimedialny, 6) blok Flipchart i flamastry. Bibliografia i źródła: Buttler D., Kurkowska H., Satkiewicz H.: Kultura języka polskiego. Zagadnienia poprawności leksykalnej, Warszawa 1982. Encyklopedia językoznawstwa ogólnego, [red.] K. Polański, Wrocław 1999, s. 321. Język polski. Encyklopedia w tabelach, [red.] W. Mizerski, Warszawa 2005, s. 24, 28.	
Uwagi	Kluczowe pojęcia i terminy podano w pkt. 3. Wykładowca wraz z grupą studencką ocenia publicznie aktywność poszczególnych studentów na zajęciach, przyznając za takową symbol „+” na liście obecności.	2 min.

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

SPOTKANIE 2. TENDENCJE ROZWOJOWE NORMY JĘZYKOWEJ		Czas
Podstawowe pytania i cele edukacyjne	Przewodnim celem zajęć jest zapoznanie studentów ze współczesnymi tendencjami rozwojowymi w j. polskim i czeskim zwłaszcza w obrębie normy językowej. Studenci poznają odpowiedź na pytania: 1) Co to jest tendencja rozwojowa?, 2) Co to jest norma językowa?, 3) Jak zmienia się i ewoluuje polszczyzna i czeszczyzna w XXI w.?, 4) Jakie są perspektywy rozwojowe polszczyzny i czeszczyzny w bliskiej przyszłości?	180 min.
Wprowadzenie	Po przywitaniu studentów i przedstawieniu tematu zajęć, nastąpi sprawdzenie i omówienie zadania domowego z zajęć poprzednich. W dalszej kolejności wykładowca poprzez pytania z pkt. 1 nawiąże do wiedzy studentów dot. pojęć: norma językowa, tendencja, rozwój, ewolucja, co będzie wstępem do dalszej dyskusji o tej problematyce.	30 min.
Główna aktywność	1) Wykładowca w swej prezentacji multimedialnej (udostępnionej z wyprzedzeniem czasowym studentom) przedstawi podstawowe zagadnienia i terminy, a następnie — ilustrując przykładami — proces oceny zgodności środków językowych z systemem oraz kryteria zgodności ze zwyczajem społecznym. Studenci będą mogli zabierać głos, komentować wiadomości, wtrącać uwagi i zgłaszać swe wnioski. 2) Studenci pracują w parach; na podstawie otrzymanych tekstów odpowiadają na pytania: Kto mógłby być autorem tego tekstu (robotnik, urzędnik, polityk, ksiądz, dziecko) i dlaczego?, Z jakiej epoki może pochodzić ten tekst (renesans, barok, międzywojnie, socrealizm) i dlaczego? itp. 3) Nawiązują do poprzedniej aktywności i wiedzy studentów, wykładowca omówi dalsze kryteria: uzualne, frekwencyjne, autorytetu kulturalnego, narodowe i historyczne. Tu również studenci będą mogli zabierać aktywnie głos i zgłaszać swe wnioski i wątpliwości. 4) W dalszej części swej prezentacji wykładowca przedstawi i omówi tendencje rozwojowe normy współczesnego języka polskiego i czeskiego, pytając studentów, np.: Co jest nowe (wyrazy, zdania, frazy) w Twoim języku, czego jeszcze 3 lub 5 lat temu nie używałeś? itp.	45 min 25 min. 40 min. 20 min.
Zakończenie zajęć	Aktywność zamykająca, forma podsumowania, ew. sposób sformułowania/podkreślenia konkluzji	

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

	Ostatnia podsumowująca mikroprezentacja wykładowcy będzie zawierać konkluzje — wszystkie znane lub nowe pojęcia, które studenci powinni znać i ew. skrótowo omówić w przyszłości. Wydruk tej listy zostanie dostarczony studentom wraz z zadaniem domowym.	20 min.
Następne kroki	lektury na następne zajęcia, co zrobić przed kolejny spotkaniem, np. pytania do lektury, ew. zadania domowe Studenci w ramach zadania domowego otrzymają wydruk z kilkoma krótkimi tekstami, na podstawie których powinni rozpoznać i potrafić omówić kryteria normy językowej.	
Potrzebne materiały	Materiały i sprzęt do zajęć: 1) 4-częściowa prezentacja wykładowcy + mikroprezentacja podsumowująca (infografika), 2) wydruk (konkluzje z zajęć: pojęcia, terminy i krótkie definicje), bibliografia, 3) wydruk z zadaniem domowym, 4) dostęp do szybkiego Internetu, 5) rzutnik multimedialny, 6) blok Flipchart i flamastry. Bibliografia i źródła: Rozwój języka czeskiego po aksamitnej rewolucji, [red.] M. Balowski, Racibórz 2005. opracowania internetowe, np.: Nový encyklopedický slovník češtiny online: https://www.czechency.org/slovnik/cat/stylistika	
Uwagi	Kluczowe pojęcia i terminy podano w pkt. 3. Wykładowca wraz z grupą studencką ocenia publicznie aktywność poszczególnych studentów na zajęciach, przyznając za takową symbol „+” na liście obecności.	2 min.

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

SPOTKANIE 3. STYLISTYKA I JEJ ŚRODKI		Czas
Podstawowe pytania i cele edukacyjne	Przewodnim celem zajęć jest zapoznanie studentów z przedmiotem badań, tradycjami i metodami oraz terminologią dot. stylistyki jako jednej z nauk o języku.	180 min.
Wprowadzenie	Po przywitaniu studentów i przedstawienie tematu zajęć, sprawdzeniu i omówieniu zadania domowego z zajęć poprzednich wykładowca nawiąże do wiedzy studentów dot. pojęć: styl, stylizować i stylistyka, co będzie wstępem do dalszej dyskusji o tej problematyce. Studenci poznają odpowiedź na pytania: 1) Co to jest stylistyka i skąd pochodzi nazwa?, 2) Jakie są tradycje i perspektywy stylistyki?, 3) Jakimi metodami stylistyka bada język?, 4) Jakie terminy dot. stylistyki student slawistyki powinien znać?.	20 min.
Główna aktywność	1) Wykładowca w swej prezentacji multimedialnej (udostępnionej z wyprzedzeniem czasowym studentom) przedstawi podstawowe zagadnienia i terminy dot. stylu, stylistyki oraz stylistyki jako jednej z dziedzin nauki o języku. Studenci będą mogli zabierać głos, komentować wiadomości, wtrącać uwagi i zgłaszać swe wnioski. 2) W kolejnej części swej prezentacji wykładowca omówi — ilustrując przykładami — stylistyczną wartość różnych składników języka, tj: a) fonetyczne środki stylistyczne (np. onomatopeja, powtórzenie), b) słowotwórcze środki stylistyczne, c) fleksyjne środki stylistyczne, d) składniowe środki stylistyczne (np. typy zdań, sposób łączenia zdań, szyk wyrazów w zdaniu), e) leksykalne środki stylistyczne (np. synonimy, metafora, porównanie, epitet). 3) Studenci pracując metodą „world cafe" (stolik = typ śr. stylistycznego) na podstawie powyższej stratyfikacji proponują własne przykłady.	50 min. 70 min. 20 min.
Zakończenie zajęć	Ostatnia podsumowująca mikroprezentacja wykładowcy będzie zawierać konkluzje — wszystkie znane lub nowe pojęcia, które studenci powinni znać i ew. skrótowo omówić w przyszłości. Wydruk tej listy zostanie dostarczony studentom wraz z zadaniem domowym.	20 min.

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

Następne kroki	Studenci w ramach zadania domowego otrzymają wydruk z 10 przykładami różnych środków stylistycznych, które powinni rozpoznać i potrafić omówić ich charakter.	
Potrzebne materiały	Materiały i sprzęt do zajęć: 1) 2-częściowa prezentacja wykładowcy + mikroprezentacja podsumowująca (infografika), 2) wydruk (konkluzje z zajęć: pojęcia, terminy i krótkie definicje), bibliografia, 3) wydruk z zadaniem domowym, 4) dostęp do szybkiego Internetu, 5) rzutnik multimedialny, 6) blok Flipchart i flamastry. Bibliografia i źródła: Kurkowska H., Skorupka S.: Stylistyka polska. Zarys, Warszawa 2001. Wierzbicka E., Wolański A., Zdunkiewicz-Jedynak D.: Podstawy stylistyki i retoryki, Warszawa 2008. Praktická stylistika pro střední školy, [red. V. Staněk], Praha 1994. Šmilauer V.: Nauka o českém jazyku, Praha 1980. Język polski. Encyklopedia w tabelach, [red.] W. Mizerski, Warszawa 2005, s. 305, 313-324, 235, 446, 487.	
Uwagi	Kluczowe pojęcia i terminy podano w pkt. 3. Wykładowca wraz z grupą studencką ocenia publicznie aktywność poszczególnych studentów na zajęciach, przyznając za takową symbol „+” na liście obecności.	2 min.

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

SPOTKANIE 4. STYL I STYLIZACJA JĘZYKOWA		Czas
1. Podstawowe pytania i cele edukacyjne	Przewodnim celem zajęć jest zapoznanie studentów z problematyką i terminologią dot. stylu i stylizacji jako jego pochodnej oraz cech.	180 min.
2. Wprowadzenie	Po przywitaniu studentów i przedstawienie tematu zajęć, sprawdzeniu i omówieniu zadania domowego z zajęć poprzednich, wykładowca nawiąże do wcześniej zdobytej i usystematyzowanej wiedzy studentów dot. pojęcia *stylu* i *stylizacji*, co będzie wstępem do dalszej dyskusji o tych zjawiskach i ich rodzajach. Studenci poznają odpowiedź na pytania: 1) *Co to jest styl i jakie ma cechy?*, 2) *Jakie są cechy stylu?*, 3) *Jakie są rodzaje stylów, zwłaszcza funkcjonalnych?*, 4) *Jakie są cechy dobrego stylu?*.	20 min.
3. Główna aktywność	1) Wykładowca w swej prezentacji multimedialnej (udostępnionej z wyprzedzeniem czasowym studentom) przedstawi podstawowe zagadnienia i terminy dot. stylu i jego cech. Studenci będą mogli zabierać głos, komentować wiadomości, wtrącać uwagi i zgłaszać swe wnioski. 2) W kolejnej części swej prezentacji wykładowca omówi — ilustrując przykładami — rodzaje stylów i style funkcjonalne, tj.: a) styl potoczny, b) styl naukowy, c) styl urzędowy, d) styl publicystyczny, e) styl artystyczny (wykorzystanie języka potocznego jako tworzywa literackiego). 3) W dalszej części swej prezentacji wykładowca zdefiniuje, przedstawi i omówi stylizację językowa i jej rodzaje, takich jak: a) archaizacja, b) dialektyzacja, c) stylizacja środowiskowa. 4) W końcowej części swej prezentacji wykładowca przedstawi i omówi podstawowe cechy dobrego stylu, tj.:	20 min. 50 min. 20 min. 30 min.

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

	a) komunikatywność, b) jasność, c) zwięzłość, d) żywość, e) obrazowość. 5) Studenci pracując w parach, otrzymują krótki tekst publicystyczny, który mają za zadanie przeredagować na wylosowany rodzaj stylu lub stylizację. Na końcu zaprezentują swoją propozycje przeróbki fragmentu.	20 min.
4. Zakończenie zajęć	Ostatnia podsumowująca mikroprezentacja wykładowcy będzie zawierać konkluzje — wszystkie znane lub nowe pojęcia, które studenci powinni znać i ew. skrótowo omówić w przyszłości. Wydruk tej listy zostanie dostarczony studentom wraz z zadaniem domowym.	20 min.
5. Następne kroki	Studenci w ramach zadania domowego otrzymają wydruk z 10 przykładami różnych stylów i stylizacji, które powinni rozpoznać i potrafić omówić ich cechy.	
6. Potrzebne materiały	Materiały i sprzęt do zajęć: 1) 4-częściowa prezentacja wykładowcy + mikroprezentacja podsumowująca (infografika), 2) wydruk (konkluzje z zajęć: pojęcia, terminy i krótkie definicje), bibliografia, 3) wydruk z zadaniem domowym, 4) dostęp do szybkiego Internetu, 5) rzutnik multimedialny, 6) blok Flipchart i flamastry. Bibliografia i źródła: *Encyklopedia językoznawstwa ogólnego*, [red.] K. Polański, Wrocław 1999, s. 357-568. *Język polski. Encyklopedia w tabelach*, [red.] W. Mizerski, Warszawa 2005, s. 235-, 446, 487. *Praktická stylistika pro střední školy*, [red. V. Staněk], Praha 1994. Vrbová A.: *Stylistika pro překladatele. Texty a cvičení,* Praha 2003.	

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

	Kurkowska H., Skorupka S.: *Stylistyka polska – zarys*, Warszawa 1959, s. 304-351. [styl artystyczny], 234-242. [styl potoczny], 242-261. [styl przemówień], 261-270. [styl urzędowo-kancelaryjny], 270-287 [styl naukowy], 287-304. [styl publicystyczny i dziennikarski]. opracowania internetowe, np.: *Nový encyklopedický slovník češtiny online*: https://www.czechency.org/slovnik/cat/stylistika	
7. Uwagi	Kluczowe pojęcia i terminy podano w pkt. 3. Wykładowca wraz z grupą studencką ocenia publicznie aktywność poszczególnych studentów na zajęciach, przyznając za takową symbol „+" na liście obecności.	2 min.

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

SPOTKANIE 5. ROZWARSTWIENIE STYLISTYCZNE		Czas
1. Podstawowe pytania i cele edukacyjne	Przewodnim celem zajęć jest zapoznanie studentów z problematyką i terminologią stratyfikacji i rozwarstwienia stylistycznego współczesnych języków — szczególnie j. polskiego i j. czeskiego.	180 min.
2. Wprowadzenie	Po przywitaniu studentów i przedstawienie tematu zajęć, sprawdzeniu i omówieniu zadania domowego z zajęć poprzednich, wykładowca nawiąże do wcześniej zdobytej i usystematyzowanej wiedzy studentów dot. pojęć: *typologia, stratyfikacja* i *rozwarstwienie stylistyczne*, co będzie wstępem do dalszej dyskusji o tej problematyce. Studenci odpowiadają na pytania: 1) *Co to jest stratyfikacja i rozwarstwienie języka?*, 2) *Jakie są odmiany stylistyczne języka ogólnonarodowego, standard i substandard?*, 3) *Jakie rozwarstwienie stylistyczne ma współczesna polszczyzna i współczesna czeszczyzna, różnice i podobieństwa?*, 4) *Co to jest interdialekt i jego cechy (np.* obecná čeština*)?*.	30 min.
3. Główna aktywność	1) Wykładowca w swej prezentacji multimedialnej (udostępnionej z wyprzedzeniem czasowym studentom) przedstawi podstawowe zagadnienia i terminy dot. typologii, stratyfikacji i rozwarstwienia stylistycznego współczesnych języków ogólnonarodowych. Studenci będą mogli zabierać głos, komentować wiadomości, wtrącać uwagi i zgłaszać swe wnioski. 2) W kolejnej części swej prezentacji wykładowca omówi — ilustrując przykładami — odmiany stylistyczne współczesnych języków, tj.: a) język literacki (ultraliteracki) i standardowy, b) język nieliteracki, c) język potoczny, d) dialekt i interdialekt (np. *obecná čeština*), e) socjolekt i idiolekt, f) slang, żargon i argot.	20 min. 40 min.

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

	3) W dalszej części swej prezentacji wykładowca przedstawi i omówi stratyfikację i schemat rozwarstwienia współczesnej polszczyzny i czeszczyzny, a następnie skonfrontuje 2 schematy rozwarstwienia — j. polskiego i j. czeskiego. 4) Pracując w parach studenci przetłumaczą wylosowane krótkie teksty z języka nieliterackiego na literacki (szczególna uwaga zwrócona zostanie na ekwiwalencję *obecné češtiny* na polszczyznę nieliteracką). Na koniec studenci prezentują swe propozycje, komentując je wzajemnie.	40 min. 30 min.
4. Zakończenie zajęć	Ostatnia podsumowująca mikroprezentacja wykładowcy będzie zawierać konkluzje — wszystkie znane lub nowe pojęcia, które studenci powinni znać i ew. skrótowo omówić w przyszłości. Wydruk tej listy zostanie dostarczony studentom wraz z zadaniem domowym. Studenci otrzymają wydruk z 10 przykładami (5 polskich i 5 czeskich) różnych odmian stylistycznych polszczyzny i czeszczyzny.	15 min.
5. Następne kroki	Wykładowca podsumuje dotychczasową aktywność studentów i ich wyniki, co będzie wstępem do zaliczenia przedmiotu.	5 min.
6. Potrzebne materiały	Materiały i sprzęt do zajęć: 1) 4-częściowa prezentacja wykładowcy + mikroprezentacja podsumowująca (infografika), 2) wydruk (konkluzje z zajęć: pojęcia, terminy i krótkie definicje), bibliografia, 3) wydruk z zadaniem domowym, 4) dostęp do szybkiego Internetu, 5) rzutnik multimedialny, 6) blok Flipchart i flamastry. Bibliografia i źródła: Wilkoń A.: *Typologia odmian współczesnego języka polskiego*, Katowice 1987. opracowania internetowe, np.: https://www.czechency.org/slovnik/cat/stylistika	
7. Uwagi	Kluczowe pojęcia i terminy podano w pkt. 3. Wykładowca wraz z grupą studencką ocenia publicznie aktywność poszczególnych studentów na zajęciach, przyznając za takową symbol „+” na liście obecności.	2 min.

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

Zaliczenie przedmiotu
15 min.

Uwaga!
Warunkiem zaliczenia zajęć/warsztatów jest pełna frekwencja (obecność na 4 zajęciach), aktywność na zajęciach (uzyskanie przynajmniej 3 plusów „+”) oraz terminowe i staranne wykonywanie zadań domowych.

INFORMACJE

Realizacja programu modułu/przedmiotu Kultura języka i stylistyka ma na celu zapoznanie studentów z podstawowymi problemami tematycznymi dot. kultury językowej i stylistyki na bazie języka polskiego i kierunkowego. W czasie 5 kolejnych zajęć przedstawiony zostanie aparat pojęciowy wspomnianych zagadnień, np.: kultura języka, norma językowa i uzus, poprawność językowa, stylistyka i jej zakres, podsystemy językowe, innowacje/tendencje rozwojowe, kryteria poprawności językowej, styl funkcjonalny, socjolekt i idiolekt, stylizacja itp. Zadaniem zajęć będzie również wpojenie zasad dobrego stylu wypowiedzi ustnej i pisemnej, co przydatne jest szczególnie w pracy tłumacza, wskazanie stylów funkcjonalnych języka polskiego i kierunkowego oraz rozwarstwieniu stylistycznemu polszczyzny i języków kierunkowych. Uzupełnieniem części teoretycznej konwersatorium będą ćwiczenia dot. analizy stylistycznej komunikatów oraz wypowiedzi ustnych i pisemnych zgodnych z zasadami dobrego stylu. Zagadnienia teoretyczne oparte będą na opracowaniach wybitnych znawców przedmiotu z Polski i z krajów słowiańskich. Zajęcia będą prowadzone w języku polskim i kierunkowym.

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

LITERATURA

Podstawowa polska i czeska literatura przedmiotu i źródła:

Kurkowska H., Skorupka S.: *Stylistyka polska. Zarys*, Warszawa 2001.
Wierzbicka E., Wolański A., Zdunkiewicz-Jedynak D.: *Podstawy stylistyki i retoryki*, Warszawa 2008.
Kol.: *Stylistyka polska*, *wybór tekstów*, Warszawa 1973.
Praktická stylistika pro střední školy, [red. V. Staněk], Praha 1994.
Šmilauer V.: *Nauka o českém jazyku*, Praha 1980.
Lotko E.: *Čeština a polština v překladatelské a tlumocnické praxi*, Ostrava 1986.
Antologie teorie odborného překladu. Vyběr z prací českých a slovenských autorů, [red.: E. Gromová, M. Hrdlička, V. Vilímek], Ostrava 2010.
[red. Mayenowa M.R.] *Stylistyka Bally'ego. Wybór tekstów*, Warszawa 1966.
Dubisz S.*: Między nowymi a dawnymi laty. Eseje o języku*, Warszawa 1988.
Wilkoń A.: *Typologia odmian językowych współczesnej polszczyzny*, Katowice 1997.
Furdal A. *Językoznawstwo otwarte*, Wrocław 1990.
Pisarkowa K.: *Z pragmatycznej stylistyki, semantyki i historii języka*, Kraków 1994.
Rozwarstwienie stylistyczne języków słowiańskich. Style funkcjonalne i stylizacje literackie, [red.:] A. J. Bluszcz, D.Tkaczewski, Katowice 1996.
Język polski. Encyklopedia w tabelach, [red.] W. Mizerski, Warszawa 2005.
Encyklopedia językoznawstwa ogólnego, [red.] K. Polański, Wrocław 1999.
Nový encyklopedický slovník češtiny online: https://www.czechency.org/slovnik/cat/stylistika

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

Bibliografia i źródła szczegółowe:

a) odmiany współczesnej polszczyzny; język folkloru

Wilkoń A.: *Typologia odmian współczesnego języka polskiego*, Katowice 1987.
Bartmiński J.: *Folklor – język – poetyka*, Wrocław 1991.
Zumthor P.: *Właściwości tekstu oralnego*, [tłum.] M. Abramowicz, „Literatura Ludowa", 1, 1986, s. 41-57.
Ługowska J.: *Ludowa bajka magiczna jako tworzywo literatury*, Wrocław 1981.
b) style funkcjonalne współczesnej polszczyzny:

<u>styl naukowy</u>
Kurkowska H., Skorupka S.: *Stylistyka polska – zarys*, Warszawa 1959, s. 270-287. [styl naukowy].
Gajda S.: *Miejsce języka naukowego wśród odmian współczesnego języka polskiego*, Prace Naukowe Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych Politechniki Wrocławskiej. Studia i materiały, nr 15, Wrocław 1981, s. 3-17.
Bogaczowa I.: *Przegląd podstawowych gatunków piśmiennictwa naukowo-technicznego*, [w:] *Prace Naukowe Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych Politechniki Wrocławskiej. Studia i materiały*, nr 19, Wrocław 1987, s. 15-27.
Kibiń Z., Zamojska A.: *Streszczenie prac naukowych jako gatunek tekstu naukowego oraz forma ćwiczeń redakcyjnych,* [w:] *Prace Naukowe Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych Politechniki Wrocławskiej. Studia i materiały*, nr 11, Wrocław 1978, s. 3-17.
Frankiewicz T.: *Zagadnienia poprawności języka naukowo-technicznego*, [w:] *Prace Naukowe Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych Politechniki Wrocławskiej. Studia i materiały*, nr 1, Wrocław 1974, s. 3-19. [tylko dla wykładowców]
Troszczyńska W.: *Z badań nad poprawnością językową tekstów naukowo-technicznych*, [w:] *Prace Naukowe Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych Politechniki Wrocławskiej. Studia i materiały*, nr 15, Wrocław 1981, s. 19-33. [tylko dla wykładowców]
Kielar B.: *Problemy tłumaczenia tekstów specjalistycznych,* [w:] *Teoretyczne problemy terminologii,* [red.] F. Grucza, Wrocław 1991, s. 133-140.

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

Troskolański A. T.: *O tłumaczeniu dzieł naukowych i technicznych*, [w:] *Prace Naukowe Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych Politechniki Wrocławskiej. Studia i materiały*, nr 6, Wrocław 1977, s. 3-11.
Całus E.: *Zagadnienia przekładu terminów*, [w:] *Prace Naukowe Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych Politechniki Wrocławskiej. Studia i materiały*, nr 6, Wrocław 1977, s. 29-44.

<u>styl publicystyczny i dziennikarski</u>

Kurkowska H., Skorupka S.: *Stylistyka polska – zarys*, Warszawa 1959, s. 287-304. [styl publicystyczny i dziennikarski].
Wójcicka M.: *Czy istnieje styl publicystyczny?*, [w:] *Współczesne odmiany języka narodowego*, [red.] K. Michalewski, Łódź 2004, s. 198-207.
Żydek-Bednarczuk U.: *Zmiany w zachowaniach komunikacyjnych a nowe odmiany językowe (odmiana medialna)*, [w:] *Współczesne odmiany języka narodowego*, [red.] K. Michalewski, Łódź 2004, s. 99–105.
Bugajski M.: *Komunikowanie i komunikowanie się w mediach*, [w:] *Współczesne odmiany języka narodowego*, Łódź 2004, s. 85-92.
Michalewski K.: *Eklektyzm tekstów medialnych*, [w:] *Współczesne odmiany języka narodowego*, [red.] K. Michalewski, Łódź 2004, s. 92-98.
Grybosiowa A.: *Przełamywanie tradycji kulturowo-językowej w polszczyźnie medialnej*, [w:] *Język wtopiony w rzeczywistość*, Katowice 2003, s. 23-31
Buttler D., Kurkowska H., Satkiewicz H.: *Kultura języka polskiego. Zagadnienia poprawności gramatycznej*, Warszawa 1986, s. 421-431 [zapożyczenia]

<u>styl urzędowo-kancelaryjny</u>

Kurkowska H., Skorupka S.: *Stylistyka polska – zarys*, Warszawa 1959, s. 261-270. [styl urzędowo-kancelaryjny]
Kurkowska H., Skorupka S.: *Stylistyka polska – zarys*, Warszawa, 1959, s. 151-182. [frazeologia]
Buttler D., Kurkowska H., Satkiewicz H.: *Kultura języka polskiego*. *Zagadnienia poprawności leksykalnej (słownictwo rodzime)*, Warszawa 1982, s. 44-47. [istota doboru związków frazeologicznych]

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

styl przemówień

Kurkowska H., Skorupka S.: *Stylistyka polska – zarys*, Warszawa 1959, s. 242-261. [styl przemówień]

Wierzbiccy A. i P.: *Praktyczna stylistyka*, Warszawa 1970, s. 174-195. [powtarzanie wyrazów i konstrukcji]

styl potoczny

Kurkowska H., Skorupka S.: *Stylistyka polska – zarys*, Warszawa 1959, s. 234-242. [styl potoczny]

Grybosiowa A.: *Mówić na luzie*, [w:] *Język wtopiony w rzeczywistość*, Katowice 2003, s. 70-74.

Peisert M.: *Rozmowa pisana – nowa odmiana polszczyzny w Internecie*, [w:] *Współczesne odmiany języka narodowego*, [red.] K. Michalewski, Łódź 2004, s. 145-151.

Buttler D., Kurkowska H., Satkiewicz H.: *Kultura języka polskiego. Zagadnienia poprawności gramatycznej*, Warszawa 1986, s. 85-98 [tendencja do skrótu]

Huszcza R.: *Honoryfikatywność : gramatyka, pragmatyka, typologia*, Warszawa 2006, s. 27-32, 47-125 , 151-204 [kategoria honoryfikatywności w języku polskim]

Grybosiowa A.: *Formy ty i pan(-i) w kontaktach społecznych*, [w:] *Język wtopiony w rzeczywistość,* Katowice 2003, s. 88–92.

Grybosiowa A.: *Przyczyny zmian w polskim systemie adresatywnym*, [w:] *Język wtopiony w rzeczywistość*, Katowice 2003, s. 57–61.

Grybosiowa A.: *Liberalizacja współczesnej oceny wulgaryzmów*, [w:] *Język wtopiony w rzeczywistość*, Katowice 2003, s. 32-41.

Kurkowska H., Skorupka S.: *Stylistyka polska – zarys*, Warszawa 1959, s. 223-231. [składnia języka mówionego]

styl artystyczny

Kurkowska H., Skorupka S.: *Stylistyka polska – zarys*, Warszawa 1959, s. 304-351. [styl artystyczny]

Kurkowska H., Skorupka S.: *Stylistyka polska – zarys*, Warszawa 1959, s. 32-66, 66-95, 182-205, 205-220. [wartość stylistyczna form morfologicznych; leksykalne środki stylistyczne: archaizmy, neologizmy; metaforyka: porównanie, epitet; stylistyczne zastosowanie różnych typów zdań]

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

Opracowania internetowe:

Masarykova univerzita, Brno: *Nový encyklopedický slovník češtiny online*, https://www.czechency.org